

8. Kicheev V.G. Otechestvennaya istoriografiya pomeschichih i burzhuaiznyih partiy Rossii: avtoref. dis. ... doktora ist. nauk: 07.00.09 "Istoriografiya, istochnikovedenie i metody istoricheskogo analiza" / V.G. Kicheev. – Ulan-Ude, 2009. – 50 s.

9. Komin V.V. Istoriya pomeschichih, burzhuaiznyih i melkoburzhuaiznyih politicheskikh partiy v Rossii: Fakultativnyi kurs lektsiy / V.V. Komin. – Kalinin, 1970. – 227 s.

10. Kotsyubinskiy D.A. Russkiy natsionalizm v nachale stoletiya: Rozhdenie i gibel ideologii Vserossiyskogo natsionalnogo soyuza / D.A. Kotsyubinskiy. – M.: ROSSPEN, 2001. – 528 s.

11. Mihaylova E.M. Problematika politicheskoy ideologii pravomonarhicheskogo dvizheniya nachala XX v. v sovremennoy otechestvennoy istoriografii / E.M. Mihaylova // Vestnik Cheboksarskogo kooperativnogo instituta. – 2008. – № 2. – S. 200-207.

12. Omelyanchuk I.V. Chernosotennoe dvizhenie v Rossiyskoy imperii (1901-1914) / I.V. Omelyanchuk. – K.: MAUP, 2007. – 744 s.

13. Pavko A.I. Politichni partiyi ta organizatsiyi v Ukraini naprikintsi XIX – na pochatku XX stolit: metodologiya, istoriografiya problemi, perspektivni napryamki naukovih doslidzhen / A.I. Pavko. – K.: Znannya, 2001. – 112 s.

14. Pavko A.I. Teoretiko-metodologichni zasadi doslidzhennya diyalnosti politichnih partiy ta organizatsiy v Ukraini naprikintsi XIX – na pochatku XX stolit / A.I. Pavko // Ukr. ist. zhurn. – 2001. – № 4. – S. 112-125.

15. Reent O.P. Ukraina v period Pershoi svitovoi viyn: istoriografichnyi analiz / O.P. Reent, B.M. Yanishin // Ukr. ist. zhurn. – 2004. – № 4. – S. 3-33.

16. Sankova S.M. Russkaya partiya v Rossii. Obrazovanie i deyatelnost Vserossiyskogo natsionalnogo soyuza (1908-1917) / S.M. Sankova. – Oryol: Izd. S.V. Zenina, 2006. – 369 s.

17. Svitlenko S.I. Teoretiko-metodologichni problemi vivchennya istoriyi demokratichnoyi revolyutsiyi 1905-1907 rr. v Ukraini / S. I. Svitlenko // Svit modernoyi Ukraini kintsya XVIII – pochatku XX stolit: Zb. nauk. prats. – Dnipropetrovsk: Gerda, 2007. – S. 46-354.

18. Spirin L.M. Krushenie pomeschichih i burzhuaiznyih partiy v Rossii (nachalo XX v. – 1920 g.) / L.M. Spirin. – M.: Myisl, 1977. – 366 s.

19. Stepanov S.A. Chernaya sotnya v Rossii (1905-1917 gg.) / S.A. Stepanov. – M.: EKSMO; Yauza, 2005. – 583 s.

20. Teoretiko-metodologicheskie, istoriograficheskie i arheograficheskie aspekty / A.I. Zevelev, Yu.P. Sviridenko, D.B. Pavlov, A.D. Stepankiy // Politicheskoe partii Rossii: istoriya i sovremennost. – M.: ROSSPEN, 2000. – S. 5-66.

21. Chemerisskiy I.A. Istoriografiya pravo-monarhicheskikh organizatsiy (1905-1920 gg.) / I.A. Chemerisskiy // Neproletarskie partii Rossii v godyi burzhuaizno-demokraticheskikh revolyutsiy i v period nazrevaniya sotsialisticheskoy revolyutsii: materialyi konferentsii. – M., B. i., 1982. – S. 66-74.

22. Yakunin V.K., Bolebruh A.G. Metodologiya istorii: poisk novyih osnov / A.G. Bolebruh, V.K. Yakunin // Grani. – 2000. – № 2 (10). – S. 3-10.

23. Yakunin V.K. Metodologiya istorii (v kontekste istoriograficheskoy praktiki) / V.K. Yakunin. – Dnepropetrovsk: RVV DNU, 2012. – 70 s.

Golovina O. V., Senior lecturer of Philosophy and Political Science Department, Dnepropetrovsk State University of Internal Affairs (Ukraine, Dnepropetrovsk), o.v.golovina@gmail.com

The historiography of the Russian monarchical organizations in Ukraine (1905 – February 1917): the theoretical and methodological problems of research

The article covers the actual state of investigation of the Russian monarchical parties and organizations' activity in the territory of Ukraine during the years of 1905 – February 1917. The undertaken research is devoted to the analysis of the actual level of the scientific investigation of the problematic in historiography, gives the characteristics of the essential base of the subject, and determines the methodological principles and actual methods of research. The actuality of the historiography investigation of the monarchical unions' activity in Ukraine is conditioned by the insufficient level of exploration of the problem and demand of the historical science to generalize the complex of the existent historical knowledge. The solution of the covered theoretical and methodological problems of historiography of the Russian monarchical parties and organizations' activity will allow outline out the ill-covered and debatable problems, emphasize the principal tendencies, determine the tasks and directions of the further investigation of the Russian monarchical unions which were the important integral part of the political processes in Ukraine at the beginning of the 20th century.

Keywords: monarchical organizations of 1905 – February 1917, Russian political parties in Ukraine, historiography, methodology, theoretical and methodological problems.

Головина О. В., старший преподаватель кафедры философии и политологии, Днепропетровский государственный университет внутренних дел (Украина, Днепропетровск), o.v.golovina@gmail.com

Историография русских монархических организаций в Украине (1905 – февраль 1917 гг.): теоретико-методологические проблемы изучения

Рассматривается степень изученности деятельности русских монархических партий и организаций на территории Украины в период 1905 – февраль 1917 гг. В проведенном исследовании, посвященном анализу современного состояния разработки проблематики в историографии, приводятся характеристика источниковой базы темы, освещаются методологические принципы и актуальные методы исследования. Актуальность изучения историографии деятельности монархических объединений в Украине обусловлена недостаточной степенью изученности проблемы и запросом исторической науки на обобщение комплекса существующего исторического знания. Исследование выделенных теоретико-методологических проблем историографии деятельности русских монархических партий и организаций позволяет осветить круг малоисследованных и дискуссионных проблем, выявить основные тенденции, определить задания и направления дальнейшего изучения русских монархических объединений, являющихся важной составляющей политических процессов в Украине начала XX в.

Ключевые слова: монархические организации 1905 – февраль 1917 гг., российские политические партии в Украине, историография, методология, теоретико-методологические проблемы.

* * *

УДК 94:796,332(430)(477)

Черкас Т. В.
аспірантка кафедри історії та археології слов'ян,
Інститут історичної освіти Національного педагогічного
університету ім. М. П. Драгоманова
(Україна, Київ), cherkaskg@ukr.net

Погляди Німеччини на "Євро – 2012" в Україні

На основі сучасних публікацій, спостережень проводиться аналіз відносин Німеччини до України під час 14-го Чемпіонату Європи з футболу серед чоловіків УЄФА (далі Євро-2012), який проходив в Україні та Польщі з 8 червня по 1 липня 2012 р. Всебічне дослідження через німецьку пресу, яка висвітлювала події нашої держави як з позитивної точки зору так і з негативної, публікації можна умовно розділити на дві групи: перша – це репортажі про спортивні події, друга – про політичні.

Ключові слова: Україна, Німеччина, Євро-2012, В. Янукович, Ю. Тимошенко, А. Меркель, політика, спорт.

14-й Чемпіонат Європи з футболу серед чоловіків УЄФА Євро 2012ТМ (далі – Євро - 2012) буде проходити з 8 червня по 1 липня 2012 в Польщі та Україні. Для підготовки турніру в Україні буде залучено значні інвестиції в інфраструктуру і покращення громадського транспорту, в стадіони, а також у сфері туризму та підвищення іміджу приймаючих міст зокрема і країни загалом. Успішна підготовка і проведення турніру для України має стати каталізатором економічного розвитку, а також важливим фактором розбудови та подальшого розвитку відносин із Європейським Союзом і сусідами. Уряд очікує від проведення турніру серед усього іншого покращення іміджу, імпульсів для довгострокових інвестицій у сферу туризму та готельного сектора, а також покращення якості громадського транспорту, особливо в чотирьох приймаючих містах. На прохання українського уряду Німецьке Товариство Міжнародного Співробітництва (GIZ) GmbH на замовлення Федерального міністерства економічного співробітництва та розвитку (BMZ) реалізовує консалтинговий проект з серпня 2009 року. Проект підтримує партнерів у чотирьох приймаючих містах та на національному рівні з метою покращення якості туристичних послуг, маркетингу та іміджу приймаючих міст, а також покращення громадського транспорту.[1]

Німеччина виділила Україні 2 мільйони євро на підготовку персоналу, який буде брати участь у проведенні чемпіонату Європи з футболу в 2012 році. Про це сказала журналістам посол України в Німеччині Наталія Зарудна.

З її слів, в 2009 році Україна й Німеччина підписали угоду про співробітництво в підготовці фахівців, а тепер уже виділяються кошти на ці проекти.

Посол повідомила, що українська сторона сама буде вибирати сфери, у яких є необхідність підготувати персонал для чемпіонату, зазначивши, що це будуть люди, які безпосередньо будуть працювати із приїжджими вболівальниками, футбольними командами й туристами.

Як повідомлялося, у січні Німеччина передала Україні міліцейське спорядження вартістю 200 тисяч євро в рамках підготовки до Євро-2012 [2].

Після приходу до влади Віктора Януковича й Партії регіонів у німецькій пресі домінував негативний тон та публікації про відновлення “атмосфери страху”. Вже у жовтні 2010, газета Die Welt резюмувала, що Україна стала на шлях повернення до авторитаризму, з’являються публікації на теми корупції, непотизму і нехтування принципами верховенства права. Німецькі медіа також звертають увагу на девіантні прояви української політичної культури, зокрема, бійки в парламенті. Такі публікації безпосередньо вказують на ті проблеми, які формують негативний образ України на світовій арені та нівелюють аспекти “м’якої сили” держави. Справа Юлії Тимошенко домінувала у німецькому медійному дискурсі: з цим пов’язані публікації щодо деталей судового процесу над лідером опозиції, реакції світових лідерів, умов її перебування за ґратами, а також лікування пані Тимошенко лікарями німецької клініки Charité.

Позитивний образ України формується завдяки яскравим особистостям та їхнім діям на внутрішній та зовнішній політичній арені. Здебільшого це статті про спорт, насамперед бокс і перемоги братів Кличків, а також матеріали, що розповідають у позитивному тоні про політичну кар’єру Віталія Кличка, який у рейтингу частоти згадувань посідає п’яте місце. Елементом “м’якої сили” України можна вважати історії й приклади українців, які досягли успіху за кордоном, здобули міжнародну славу й при цьому прагнуть допомогти власній країні, пропагують ідею змін в Україні.

Прикметно, що Європейський футбольний чемпіонат не призвів до сплеску позитивних матеріалів про Україну у німецькій пресі. Публікації, присвячені чемпіонату, можна розділити на дві групи: перша – репортажі про спортивні події, а друга – про політичні. Саме в другій групі матеріалів домінували негативні настрої німецьких медіа, які звертали увагу на неефективне використання інвестицій, а також бойкот світових лідерів через арешт лідера опозиції. Газети рясніли публікаціями про загрозу зриву чемпіонату.

Росія не випадково посідає шосте місце у списку, адже у німецьких медіа присутній тренд аналізувати українські події крізь російську призму – Москва позиціонується як сильний гравець в регіоні. Німецькі журналісти присвячують матеріали темі вектору української політики – чи то буде Росія, чи Європейський Союз.

Тема енергетичної безпеки є надзвичайно важливою для Німеччини, і тому Україна як транспортер російського газу до Європи постійно фігурує у німецьких статтях. Київ часто згадується як ненадійний економічний партнер через політичну нестабільність у державі. У той же час статус транспортера газу і стратегічне розташування України могло би слугувати вивомом “м’якої сили” України в регіоні.

Чорнобильська тема постійно з’являється на шпальтах німецьких газет – і не лише у статтях присвячених трагедії, але й дотичним подіям. Наприклад, у 2010 році німецькі журналісти висловлювали занепокоєння, що пожежі в російських областях можуть дотягнутися до Чорнобиля. У 2011 році трагедію на ЧАЕС згадували в контексті трагедії на атомній станції Фукусіма. Але варто підкреслити, що німецькі журналісти використовують Чорнобиль не для створення негативного образу України, а як засторогу для світової спільноти щодо небезпеки та наголошують, що наслідки Чорнобильської катастрофи не є лише проблемою України, але й міжнародного товариства. Німецькі медіа наводять приклади міжнародної співпраці в області атомної енергетики, де Україна виступає як партнер.

У статтях, присвячених нерозповсюдженню ядерної зброї, Україна фігурує у позитивному контексті. Київ отримав схвальні відгуки за участь в Міжнародному безпековому саміті у Вашингтоні у 2010 році – тоді Україна відмовилася від високозбагаченого урану (політика нерозповсюдження може стати ще одним елементом “м’якої сили” України).

Слово протест охоплює відразу декілька тематик в німецькій пресі, де журналісти згадують Україну. Держава фігурує в контексті революційних подій на Близькому Сході, опозиційних маршів у Росії.

Серед інших елементів “м’якої сили” – це туристична привабливість регіону. Так, німецькі медіа згадують популярні туристичні місця в Україні – історичний центр Львова, Софію Київську, Києво-Печерську Лавру [3].

Весна 2012 року для української та європейської преси була наповнена очікуваннями. І очікування обох сторін були різними. Українці прагнули показати себе з найкращої сторони: бути гостинними, вразити вболівальників новенькими стадіонами, по-європейськи чистими вулицями, смачним та дешевим пивом... Західні гості досить обережно проявляли інтерес до України. Більшість потенційних гостей з величезною цікавістю чекала на відкриття такої країни як Україна на карті Європи.

За останні місяці перед початком Євро (квітень-травень 2012) в німецькій пресі була опублікована велика кількість матеріалів про Україну, зокрема присвячених проведенню Чемпіонату Європи з футболу. Про це свідчать цифри: з 1 квітня на сайті Welt-online опубліковано приблизно 130 статей про Україну. Понад 100 публікацій було розміщено у Spiegel-online. Більше 50 – у Bild.de.

Така кількість публікацій про нашу державу в провідних ЗМІ однієї з найвпливовіших країн Європи, на нашу думку, потребує аналізу того, яким є імідж нашої країни у німецьких мас-медіа, які риси цього іміджу зарубіжні журналісти відзначають як провідні,

чи є позитивною для України тематика й основна тональність публікацій тощо.

У німецьких ЗМІ було декілька потужних українозацікавлених медіахвиль, про що свідчить суттєве збільшення кількості публікацій про Україну порівняно з попередніми роками. Парадоксальним є те, що політичний підтекст, якого хотілося б позбутися українській владі через проведення Євро, присутній у публікаціях німецьких видань, причому навіть у спеціалізованих рубриках, присвячених спортивній тематиці. Медіатиск спричинив дебати й в середині самої Німеччини. Країна розділилася на два табори: тих, хто вважав необхідним бойкотувати Євро, і тих, хто прагнув розділяти політику та футбол.

За даними газети Welt-online, німецький телеканал ARD провів опитування громадської думки стосовно ситуації в Україні. Результати опитування виглядали таким чином: 74% опитаних вважали, що їх канцлер та урядовці повинні проігнорувати цей чемпіонат і не їхати в Україну; 53% німців були переконані, що проти України треба застосувати економічні та політичні санкції; 30% опитаних гадало, що німецька збірна не повинна брати участі у чемпіонаті в Україні. Зрозуміло, що громадська думка яскраво відображає внутрішню німецьку дискусію, яка була сформована великою кількістю публікацій української тематики у провідних німецьких виданнях.

Такий підвищений інтерес до України пов'язаний, окрім проведення Євро чемпіонату, ще з декількома знаковими подіями: обвинуваченнями Юлії Тимошенко, її голодуванням, оприлюдненням фото Юлії Тимошенко з синцями. Німецький канцлер Ангела Меркель відома своїм критичним ставленням до Президента України Віктора Януковича, але її заява про диктатуру в Україні дала підстави журналістам говорити про повернення методики "холодної війни". Німецькі журналісти не промовчали й щодо гучних закликів про можливе бойкотування Чемпіонату Європи в Україні.

Характерним для європейських країн є участь громадськості у вирішенні скандальних питань. Ситуацію з Євро не оминула й ця закономірність. Так, капітан німецької збірної з футболу Філіпп Лам виступив на захист Юлії Тимошенко та з критикою режиму В. Януковича: "Ситуація в Україні та ставлення до Ю. Тимошенко далекі від моїх поглядів у сфері демократії, прав людини, особистої свободи та свободи слова... Особисто я би дуже серйозно замислився перед тим, чи подавати руку президентові України Віктору Януковичу, як би той з'явився на якомусь матчі".

Проводячи узагальнення змісту статей кожної з цих тематичних груп, можна дійти наступних висновків:

1. Тероризм, расизм, ксенофобія в Україні. У великих містах України лунають вибухи – що це: провокація? Приблизно так у німецьких виданнях описано вибухи у Дніпропетровську. Це мало суттєвий вплив на кількість темношкірих вболівальників, що планували приїхати в Україну.

2. Критика інфраструктури України. З умовної назви групи можна зрозуміти, що ці статті також негативного характеру. Німецькі журналісти критикують ціни на готельні послуги, непродуманість транспортного сполучення, мафіозні угруповання, митницю, таксі, еротичні послуги, незавершені будівництва і т.д. Ста-

тей, присвячених критиці інфраструктури України, за квітень-травень 2012 р. було опубліковано непомірну кількість, хоча за півроку до події таких публікацій було одиниці.

3. Життя українців. Публікації, присвячені українцям, створюють імідж країни алкоголіків та проституток. Часто німецькі журналісти, які побували в Україні, підкреслюють незнання іноземних мов українцями – це стосується не тільки пересічних громадян, але й робітників сфери обслуговування.

4. Жорстоке поводження з тваринами. До цієї групи належать публікації однієї з найболючіших тематик для України. Вибух в інформаційному середовищі спричинила новина про те, що у Києві заживо спалюють безпритульних собак через підготовку до Євро-2012. Після цього захисники тварин з усієї Європи почали проводити акції протесту і погрожувати бойкотувати Чемпіонат. Мітинги, спричинені інформацією у німецьких ЗМІ, були під лозунгами на кшталт: "Євро вмийтесь кров'ю невинних тварин", "Ні Євро на крові", "Стоп зооциду в Україні" і т.д. [4]

Окремо можна говорити про публікації українців у названих німецьких газетах. Так, стаття "Залиште футбол у спокої!" відомого українського письменника Сергія Жадана у Süddeutsche Zeitung емоційно змальовує бачення митця на тиск з боку європейських країн. Головною думкою публікації є те, що "коли європейські політики говорять про бойкот Євро, вони в останню чергу думають про футбол, а все переводять у площину політики". Інша публікація у Kreuzer Online під назвою "Гра на третьому місці" наводить інтерв'ю з українськими письменниками Юрком Іздриком та Григорієм Семенчуком. Митці наголошують на неготовності України та самих українців до фестивалю такого масштабу, що в країні жахлива політична ситуація, а при владі – лише шахраї.

Якщо зробити спробу виокремити ключові слова німецьких публікацій про Україну та Євро чемпіонат з футболу, то вони виглядали б так: бойкот, Тимошенко, мафія, проституція, корупція, порушення прав людини, протести, високі ціни, політичні проблеми, екологія, тортури у тюрмах, жорстоке поводження з тваринами.

Ще кілька тижнів тому європейські ЗМІ не приділяли уваги тому, хто з політиків планує відвідувати матчі "Євро-2012" в Україні. Так само стриманою була і увага до судових процесів проти Юлії Тимошенко та її соратників. Все кардинально змінилося 26 квітня, коли пресі стало відомо, що президент Німеччини Йоахім Гаук відмовився їхати на саміт глав держав Центральної Європи, протестуючи таким чином проти негуманного поводження з українським експрем'єром. "Це спричинило цілу лавину у ЗМІ. Адже на той момент вже повідомлялося про плани німецького МЗС домогтися лікування Тимошенко у Німеччині. Натомість в Україні, всупереч усьому, розгорнули другий судовий процес проти неї. Це підлило олії у вогонь", – зауважив у розмові з Deutsche Welle експерт Фонду Бертельсманна Корнеліус Охманн.

Експерт фонду "Наука і політика" Кай-Олаф Ланг гостру реакцію Берліна на розвиток подій в Україні пояснив невиправданими сподіваннями стосовно Києва. За його словами, починаючи з 2007 року, коли Німеччина головує в ЄС, Україні відвели особливу

роль в рамках Східного партнерства. “Україна мала стати “вірцевим учнем”. Цього не сталося”, – зауважив берлінський аналітик.

З огляду на голодування Юлії Тимошенко та інформацію про її побиття у в'язниці, політична ситуація в Україні напередодні “Євро-2012” вже тиждень залишається топ-темою у німецьких ЗМІ. Політики стали один за одним заявляти, що не поїдуть на “Євро-2012” до України. Заяви стають дедалі більш радикальними. Корнеліус Охманн нарікає, що дискусія зайшла так далеко, що спостерігачам за кордоном, зокрема в Україні, здалося, що Німеччина взагалі збирається позбавити українців футбольного свята. “У певний момент іноземні ЗМІ перестали розрізняти – де є позиція німецького уряду, а де – заява третьорядного політика, який у цій темі взагалі нічого не розуміє. Як результат, ми маємо медійну катастрофу для Києва”, – констатує оглядач. Дискусія у ЗМІ має відчутний вплив на громадську думку у Німеччині: згідно з репрезентативним опитуванням, проведеним на замовлення телеканалу ARD, три чверті німців висловилися за те, аби канцлер Ангела Меркель та інші члени уряду не їхали на “Євро-2012”.

Корнеліус Охманн вказує на надзвичайно сильні позиції засобів масової інформації у Німеччині: якщо ЗМІ підхоплюють якусь “гарячу” політичну тему, за лічені дні вона може набутися несподіваних масштабів. Якщо, приміром, йдеться про політичний скандал, то медійний тиск нерідко триває доти, доки не піде у відставку якийсь урядовець. “Чим обернулася “українська” тема? Тепер Україну наліво і направо прирівнюють до Білорусі, а Януковича – до Лукашенка. Я не думаю, що до цього була готова українська влада, коли відправляла до в'язниці Юлію Тимошенко”, – розмірковує Охманн. За його словами, влада у Києві виявила вкрай низький рівень професіоналізму, недооцінивши потенціал тиску ЗМІ на політиків у демократичних країнах, особливо з огляду на майбутній Чемпіонат Європи з футболу.

У розпал дискусії у ЗМІ політики немов почали “змагання ідей”: як би провчити авторитарного Януковича? Зрештою, домовилися до того, що міністр охорони довкілля, соратник Ангели Меркель по Християнсько-демократичному союзу Норберт Реттген в інтерв'ю найтиражнішій газеті Bild заявив, що не поїде на “Євро-2012”, “аби не грати на руку українському режиму, який хоче відіблити свою диктатуру”. А інший консервативний політик – депутат Бундестагу Філіп Місфельдер – пішов ще далі і закликав подати від імені Німеччини скаргу на Україну до Європейського суду з прав людини.

Слідом за депутатами Бундестагу та німецькими урядовцями, про небажання їхати на “Євро-2012” до України заявили провідні політики у низці інших країн ЄС – від Бельгії і Нідерландів до Італії. Зрештою, після тижня дискусії у ЗМІ, у повному складі відмовилася їхати до України і Єврокомісія. Експерт Центру європейської політики у Брюсселі Аманда Пол вважає такий крок єврокомісарів помилкою. На думку Пол, змішувати спорт і політику не варто. “Хоча стурбованість Єврокомісії за українську демократію і має підстави, бойкот нічого не дасть. Це лише нашкодить відносинам України і ЄС, відштовхуючи Україну”,

– застерігає експерт. Пол також нарікає на відсутність чіткої стратегії розвитку співпраці ЄС з Україною, а також критикує, що чимало європейських політиків лише використали дискусію у ЗМІ, аби набрати політичних балів, при цьому не розуміючись ані на спорті, ані на ситуації в Україні.

Експерт Східноєвропейського демократичного центру у Варшаві Павел Казанецький вказує на занепокоєння у Польщі через відмови багатьох європейських можновладців їхати на “Євро-2012” до України. Зрештою, це може відбитися на успіху турніру, співорганізатором якого є Польща. Казанецький також зауважує, що західні політики застосовують різні мірила, бойкотуючи європейський футбольний чемпіонат в Україні, водночас не маючи проблем їхати на Олімпіаду до Пекіна або до Сочі. “Права людини у Росії поважають аж ніяк не більше, ніж в Україні. Але Україна – це країна, яка заявляє про бажання бути членом Європейського Союзу. Те, що відбувається нині в Україні, зокрема стосовно Юлії Тимошенко, неприпустимо у країні, яка називає себе європейською”, – наголошує польський експерт.

Польща як співорганізатор “Євро-2012” і стратегічний партнер опинилася у некомфортній ситуації, зауважує Павел Казанецький. “Довіра до Віктора Януковича вже дуже низька. Він робив чимало обіцянок міжнародним партнерам, яких не дотримувався. Але для Польщі дуже важливо, аби європейські політики відділяли політичні вимоги до Януковича від бойкоту спортивного свята. Українці мають зрозуміти, що Україна продовжує мати велике значення для Європи, а європейські партнери дуже чітко розмежовують ставлення до українського народу і його нинішньої влади”, – каже Казанецький. Оглядач переконаний, що замість дискусій про бойкот “Євро-2012” в Україні, європейським лідерам варто було би домовитися про те, як у нинішній політичній ситуації будувати відносини з Києвом після футбольного чемпіонату [5].

На жаль, у зазначений період (квітень-травень 2012 р.) можна знайти зовсім незначну кількість публікацій про Україну, що мають позитивний характер. Здебільшого такі статті наголошують на надзвичайній красі української природи, архітектурних витворах мистецтва, привітних людях та вродливих жінках.

Так, зрозуміло, що німецька преса показала неабияку зацікавленість топовою українською подією. Але цей інтерес носить напружений характер. Навіть пересічний громадянин може запідозрити певного роду сплановану антиукраїнську акцію. Попри прагнення України завдяки Євро підняти свій міжнародний престиж, іміджева ситуація через політичні чинники склалася не на користь нашої країни. Можна з упевненістю сказати, що після Євро-2012 медіаобраз України в німецьких ЗМІ потребує суттєвої корекції [4].

“Нам вдалося разом – я переконаний у цьому – успішно провести свято футболу Євро-2012”, – цитує президента України прес-служба. Пан Коморовський також відзначив успішне проведення Євро-2012: “Ми організували та провели це чудове свято”. Водночас президент Польщі наголосив, що перед Києвом та Варшавою стоїть важлива мета: показати, що Україна рухається в напрямку євроінтеграції.

"Щоб Україна послідовно йшла в напрямку інтеграції із Заходом. І власне того я бажаю від щирого, дружнього польського серця", – заявив президент Польщі, який виявився одним з небагатьох європейських лідерів, які відвідали українські матчі Євро-2012.

Так, наприклад, попри те, що збірна Німеччини провела всі свої групові матчі в Україні, німецький канцлер Ангела Меркель не відвідала жоден із них, підтримавши команду лише на грі в Польщі.

Як передає агенція "Кладути Українські Новини" з посиланням на прес-службу президента Польщі, пан Коморовський також заявив, що євроінтеграція України зараз перебуває під питанням через внутрішньополітичну ситуацію та незрозумілий розвиток подій перед парламентськими виборами.

Президент Янукович 1 липня також зустрівся із президентом ФІФА Зеппом Блаттером, де заявив, що попри всі сумніви, які були раніше, Україні вдалося провести Євро-2012.

Пан Коморовський, перебуваючи в Києві, зустрівся із представниками опозиції, де йому, за повідомленням агенції "Інтерфакс", подарували дві футболки з написом "Свободу Юлі".

"Ми звернулися до президента Коморовського, щоб він під час своєї зустрічі з президентом України звернув його увагу на те, що треба зробити все можливе, щоби не було фальсифікацій, і вибори пройшли чесно і демократично", – заявив після зустрічі лідер Народного Руху України Борис Тарасюк. Пан Коморовський, своєю чергою, сказав, що Польща намагається дружити з усіма українськими політичними силами заради того, щоби підтримати Україну на шляху до євроінтеграції.

До Києва на фінал Євро-2012 також приїхав президент Білорусі Олександр Лукашенко.

Попри політичний бойкот прем'єр-міністри обох країн-фіналістів чемпіонату приїхали до Києва. Глава іспанського уряду Маріано Рахой та його італійський колега Маріо Монті відвідали фінальний матч у Києві. Водночас, як передає італійська газета Repubblica з посиланням на джерела серед європейських дипломатів, обидва лідери висловлювали бажання зустрітися з Юлією Тимошенко.

Крім того, вони також мали намір надіслати президенту Януковичу листа з закликом зміцнити верховенство права в країні, а також забезпечити "позитивне вирішення" справи Тимошенко [6].

Отже відносини України та Німеччина, під час Євро-2012 та підготовки до нього відбувалися не лише в сфері спортивних подій, а розширювалися до всіх важливих сфер життя. Розглядалася тема енергетичної безпеки, де зазначалось, що Україна є важливою, як транспортер російського газу до Європи, проте являється ненадійним економічним партнером через політичну нестабільність у державі.

Чорнобильська катастрофа, яка сталася 26 квітня 1986 р. постійно висвітлюється в німецьких газетах, але не як створення негативного образу України, а для того щоб всі пам'ятали, що це не лише проблема України, а й всього міжнародного товариства.

Також не одноразово згадують те що Україна є історичним центром культурних пам'яток Київ, Львів,

Одеса та інші міста, що приваблюють своєю красою іноземних туристів.

Проте поряд з позитивними згадками про Україну в німецькій пресі з 2010 р. з приходом до Влади В. Януковича та Партії регіонів з'являються і негативний тон публікацій. Зокрема говориться, що наша країна стала на шлях авторитаризму і нехтується принципи верховенства права. Проблема з экс-міністром Ю. Тимошенко набула особливого загострення, як результат Німеччина закликала бойкотувати Євро в Україні. І як результат ніхто з високо посадовців не відвідав матчів в Україні.

На мою думку країна, яка приймає такий масштабний захід як Чемпіонат Європи з футболу серед чоловіків УЄФА Євро 2012 повинна мати налагоджену економіку, політику та всі інші сфери життя, оскільки воно все взаємопов'язано, до того ж наша країна налаштована на євроінтеграцію, тому всі європейські країни будуть слідкувати за всією нашою внутрішньою ситуацією.

Список використаних джерел

1. http://www.gfk.ua/imperia/md/content/gfkukraine/reports/surveyreport_ukr.pdf
2. <http://ukranews.com/uk/news/ukraine/2010/12/15/33351>
3. <http://glavcom.ua/articles/8452.html>
4. <http://www.mediakrytyka.info>
5. <http://www.dw.de/янукович-під-прицілом-німецьких-змі-а-15930211>
6. http://www.bbc.co.uk/ukrainian/mobile/politics/2012/07/120701_yanukovych_komorovski_final_dt.shtml

Cherkas T. V., graduate student, Department of History and Archaeology of the Slavs, the Institute of History Education National Pedagogical University M. P. Dragomagova (Ukraine, Kiev), cherkaskh@ukr.net

Views of Germany for "Euro - 2012" in Ukraine

Germany and Ukraine relations are analyzed during 14-th FIFA world football championship (EVRO-2012) passed in Ukraine and Poland 8 to 11 July 2012, based on the modern press and fun's observations.

Wide exploration of German's publications, describing events and facts in Ukraine 2012-th, from both sports and political perspective. Discussing negative and positive feedback.

Keywords: Ukraine, Germany, Euro-2012, V. Yanukovich, Yu. Tymoshenko, A. Merkel, policy, sports.

Cherkas T. V., аспирантка кафедри історії та археології славян, Інститут історичного образования Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ), cherkaskg@ukr.net

Взгляды Германии на "Евро - 2012" в Украине

На основе современных публикаций, наблюдений проводится анализ отношений Германии в Украину во время 14-го Чемпионата Европы по футболу среди мужчин УЕФА (далее Евро-2012), который проходил в Украине и Польше с 8 июня по 1 июля 2012. Всестороннее исследование через немецкую прессу, освещала события нашего государства, как с позитивной точки зрения, так и с негативной, публикации можно условно разделить на две группы: первая – это репортажи о спортивных событиях, вторая – о политических.

Ключевые слова: Украина, Германия, Евро-2012, В. Янукович, Ю. Тимошенко, А. Меркель, политика, спорт.

* * *

Гусейнова А. Г.
педагог кафедры истории народов Кавказа,
Бакинский государственный университет
(Азербайджан, Баку), aynur-quseynova@rambler.ru

ВОЕННО-ПОЛИТИЧЕСКОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО ГРУЗИИ С США И ЗАПАДНОЙ ЕВРОПЫ

Рассмотрены изменения в геополитике Южного Кавказа после событий 2008-го года. Отмечается, что любая попытка стран региона восстановить свою территориальную целостность всегда сопровождается военными угрозами России.

Ключевые слова: Грузия, Россия, США, Южная Осетия, Абхазия, война, внешняя политика.

(статья друкється мовою оригіналу)

Грузия после распада СССР пошла на максимально возможное сотрудничество с США и НАТО по военно-политическим вопросам. Руководство страны в последние 17 лет полностью соответствовало складывающимся обстоятельствам – в Тбилиси один прозападный политик сменял другого, отличаясь от предшественников только степенью решимости демонстрировать свою прозападную ориентацию. При этом именно в Грузии данный процесс в наибольшей степени декларативно насыщен, выставлен на показ, приравнен к норме политического поведения. Естественное, что такое бурное проявление прозападных чувств с неизбежностью повлекло за собой и крупные практические шаги в военном сотрудничестве с Западом. Одновременно произошел разрыв всех военных контактов с Россией.

Только в течение 1998 года грузинские военнослужащие приняли участие в 83 мероприятиях под эгидой НАТО. Однако официально в Грузии американские военные советники (для подготовки грузинского спецназа) впервые появились в феврале 2002 года. С этого периода начинается интенсивное практическое сотрудничество США и НАТО с грузинскими спецслужбами и вооруженными силами республики [1].

В период с 2002 по 2004 год в рамках программы “Обучи и оснасти” американские военные советники подготовили около 2000 грузинских военнослужащих (четыре батальона “Коммандос”, 116-й Сачхерский горно-стрелковый батальон, 111-й Телавский батальон и 113-й Шавнабадский батальон легкой пехоты), а также – отдельную танковую роту. В период 2005-2007 годов американцами были подготовлены еще около 2000 грузинских военнослужащих для участия в миротворческих операциях.

На конец 2007 года численность военнослужащих Грузии, участвующих в умиротворении Ирака, составила около 2000 человек (дислоцированы в районе ирано-иракской границы и “зеленой зоны” Багдада). 26 января 2008 года Грузия объявила об отказе от автоматов Калашникова в пользу автоматических винтовок М-4 американского производства якобы “из-за плохих ТТД этого оружия” [2].

На самом деле это решение было “продавлено” исключительно из политических соображений и никакого отношения к качеству “Калашникова” не имеет. По свидетельству самих американских военных специалистов, “АК-47 обладает потрясающими характеристиками” – дешевизной, простотой изготовления и обращения, сверхнадежностью, неприхотливостью в эксплуата-

ции, достаточной точностью огня и высокой скорострельностью (700 выстрелов в минуту). Боеприпасы и комплектующие для этого вида оружия производятся в 19 странах мира. По своей популярности в мире этот автомат уступает первое место только ножу. Именно поэтому количество различных модификаций автомата Калашникова в мире насчитывает сегодня не менее 100 млн. ед. Для сравнения: автоматы семейства Uzi (Израиль) – 1-10 млн. ед.; семейства FN FAL (прототип разработан в Бельгии) – 5-7 млн. ед.; семейства Heckler&Koch (изначально, Германия) – около 7 млн. ед.; семейства М-16 (США) – около 7 млн. ед.

Израильские военные специалисты (во главе с отставным бригадным генералом Гиршем) готовили программу реорганизации грузинской армии. Лоббировал их приглашение министр обороны Давид Кезарашвили, ранее проживавший в Израиле.

Безусловно, политическая подоплека просматривалась и в решении Саакашвили модернизировать имеющуюся в его распоряжении бронетехнику на харьковском заводе им. Малышева, что должно было, по его мнению, подчеркнуть единомыслие в военной политике с новым украинским руководством. С того момента как Украина в 1999 году поставила Грузии ракетный катер “Тбилиси” (советский проект 206МР), она остается важным поставщиком вооружений для Тбилиси.

В целом же идейным фундаментом грузинского руководства в военно-политической области является постулат о враждебности и коварности российских планов в отношении Грузии. По мнению некоторых экспертов, сдерживать отдельные экстремистские поползновения Саакашвили в военной области России удастся только с помощью договоренностей с США. Американцы идут на это в том числе и потому, что, демонстрируя свою лояльность Вашингтону, Грузия в то же время не может продемонстрировать такую же степень ответственности за свои поступки. А это уже чревато не только экономическими потерями, но и ростом прямых военных расходов для США. Поэтому и требуется постоянная корректировка действий тбилисского руководства. Со своей стороны и НАТО уже длительное время разными способами призывает к проведению взвешенной, но целенаправленной политики. Так, бывший генеральный секретарь НАТО Джордж Робертсон во время визитов постоянно повторял, что “...мы не можем не учитывать фактор России...” [3].

2006 год был для Грузии в военно-политическом смысле годом поворотным. 25 января Саакашвили подписал указ о выходе Грузинской Республики из состава “Совета министров обороны стран СНГ”.

Военно-политическое и военно-стратегическое измерение 17-18 февраля 2006 года в Тбилиси под патронатом Евросоюза состоялась Международная конференция по безопасности. Ее особенность заключалась в том, что не только по своему содержанию, но и самим фактом ее проведения в Тбилиси Евросоюз как бы предупреждал Грузию, что евроинтеграция страны возможна лишь при мирном решении существующих этнических конфликтов. Но, несмотря на это в сентябре 2006 года НАТО объявила “о начале интенсивного диалога” с Грузией о присоединении к блоку (хотя теоретически это невозможно для страны, находящейся в состоянии “неурегулированного конфликта”). А уже